

שנת 2023 - הקטלנית ביותר לילדים

נייר עמדה-עמותת אור ירוק

תמונת מצב

35 ילדים עד גיל 14 נהרגו בשנת 2023, **שיא במספר ההרוגים** בקרב ילדים ב-13 השנים האחרונות, עלייה של 21% לעומת שנת 2022.

מסקירת הנתונים עולה כי 20 ילדים נהרגו בשנת 2023 כאשר הלכו ברגל. בנוסף, השעות המסוכנות לילדים הן שעות אחר הצהריים בהן ילדים רבים מסיימים את המסגרות הלימודיות וממשיכים אל מסגרות אחר הצהריים.

בתוך אוכלוסיית הילדים ישנן קבוצות בעלות סיכון מוגבר. 13 ילדים מקבוצת הגיל 4-0 ו-14 ילדים בקבוצת הגיל 5-9 נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2023. 22 ילדים מהחברה הערבית נהרגו בתאונות דרכים בשנת 2023 – פי שניים וחצי יותר מחלקם באוכלוסייה באופן יחסי.

ישראל נמצאת במקום הרביעי והגרוע מבין כל מדינות אירופה במדד שינוי מספר הילדים ההרוגים¹. בישראל מספר הילדים ההרוגים בתאונות דרכים נותר ללא שינוי במשך עשור בעוד ברוב מדינות אירופה הצליחו להפחית ולצמצם את מספר הילדים ההרוגים.

נתונים מדאיגים אלה מחייבים פעולה ממוקדת להגברת הבטיחות וצמצום ההיפגעות בקרב ילדים בסביבת מוסדות החינוך, המקום אליו הם מגיעים מדי בוקר ונמצאים בסביבתו גם אחרי הצהריים.

מעטפת בטיחות בסביבת מוסדות חינוך

מדו"ח של הרלב"ד בנושא מעטפת הבטיחות בדרכים בסביבת מוסדות חינוך עולה כי בסביבת 50% ממוסדות החינוך **אין פסי האטה** המפחיתים כ-40% מתאונות הדרכים בסביבתם; בסביבת 35% ממוסדות החינוך **מהירות הנסיעה אינה מוגבלת ל-30 קמ"ש**, מהירות הידועה ככזו המפחיתה את תאונות הדרכים ב-38%; בסביבת 34%

ממוסדות החינוך **אין מפרץ הורדה בטוחה**; בסביבת 30% ממוסדות החינוך **מעברי החציה אינם תקינים**; בסביבת 20% ממוסדות החינוך **אין מעקה בטיחות המונע התפרצות ילדים לכביש**; בסביבת 19% ממוסדות חינוך **המדרכות במסלול ההליכה אינן תקינות**.

גורמי הסיכון בקרב ילדים

ילדים נחשבים לקבוצה בסיכון מוגבר להיפגעות בתאונות דרכים, כיוון שאינם מכירים את כללי הדרך ולכן לעיתים מתנהגים באופן בלתי צפוי. בנוסף ילדים הם נמוכי קומה, דבר המקשה על נהגים להבחין בהם בין כלי רכב חונים. מאפיינים אלה מחייבים אותנו לפעול באופן שיבטיח את ביטחונם.

פעילות אור ירוק

עמותת אור ירוק מפעילה תכניות חינוכיות רבות בקרב ילדים בכל הגילים, תוך השמת דגש על קבוצות גיל ואוכלוסיות בסיכון מוגבר, מתוך הבנה כי פעולות אלו לא רק מצילות חיים כי אם גם מובילות ליצירת משתמשי דרך בטוחים יותר לאורך שנים. אור ירוק מפעילה מגוון תכניות חינוכיות קהילתיות תוך שיתוף פעולה עם אגף זה"ב, נגישות ואורח חיים בריא במשרד החינוך והרלב"ד.

להלן חלק ממגוון התכניות שמפעילה עמותת אור ירוק במטרה לשפר את הבטיחות בדרכים בישראל:

זה"ב בגן- תכנית חינוכית שמטרתה העלאת המודעות לבטיחות בדרכים, יצירת קהילה ובטוחה ועידוד הילדים להיות שגרירי בטיחות בדרכים בקהילה. התכנית מיועדת לילדים בגילי גן.

יסודיים ובטוחים בדרכים- תכנית חינוכית השמה דגש על כללי הבטיחות בדרכים בנושאים הרלוונטיים לילדים כמו רכיבה על אופניים, נסיעה בטוחה ברכב, חציית כביש ומשחק בטוח בסביבת המגורים. התכנית מיועדת לתלמידי בתי ספר יסודיים.

מנהיגי דרך צעירים- תכנית חינוכית לבתי הספר היסודיים המעודדת יצירת קבוצת מנהיגות בתחום הבטיחות בדרכים והנגשת מסרי הבטיחות באמצעותה לכלל תלמידי בית הספר והקהילה.

שוים בדרכים - תכנית חינוכית המיועדת לתלמידי החינוך המיוחד המנגישה מסרי בטיחות בדרכים באופן המותאם לתלמידים אלה במטרה להכין אותם לחיים עצמאיים במרחב התעבורתי.

המלצות

בכדי לשפר את הבטיחות בקרב ילדים, יש לפעול בתחומים הבאים:

חינוך - יש לבחון את הצרכים הייחודיים של כל שכבת גיל בקרב הילדים ולהתאים לה תכנית חינוכית ייעודית ומותאמת. הנגשת תכני בטיחות בדרכים לכלל הגילים, בדגש על הגילים בהם הסיכון מוגבר, יכולה להגביר את המודעות לבטיחות בדרכים בקרב הילדים ואף להפוך אותם לשגרירים בתחום.

תשתיות - יש להתאים את תשתיות הבטיחות בקרבת מוסדות חינוך למאפיינים הייחודיים של הילדים, בנוסף יש לשים דגש על נושא מיתון וריסון תנועה ובהתאמה לקדם תשתיות מוכוונות מיתון תנועה. תשתיות כגון מעקות בטיחות, מפרצי הורדה בטוחה, מעברי חצייה בולטים ופסי האטה יכולות לתרום לצמצום היפגעות ילדים בתאונות דרכים.

חקיקה - יש להגביל את מהירות הנסיעה בקרבת מוסדות חינוך ל-30 קמ"ש, כפי שצוין בהנחיות לתכנון הסדרי תנועה בקרבת מוסדות חינוך, **ולעגן זאת בחוק**. הפחתת מהירות הנסיעה ל-30 קמ"ש מפחיתה הן את הסיכון לתאונת דרכים והן את חומרת הפגיעה במידה וקרתה תאונת דרכים.

אכיפה - יש לקיים אכיפה גלויה אשר תעודד מרחב בטוח על ידי הפחתת מהירות הנסיעה, מניעת רכיבה על מדרכות או במקומות אסורים והרתעה מפני חנייה בלתי מוסדרת של מכוניות לצורך הורדת ילדים. אכיפה תתרום ליצירת סדר תנועתי בקרבת מוסדות חינוך וכך ילדים יוכלו להגיע אל המוסד החינוכי בבטחה ללא צורך להשתחל בין מכוניות ולהתחמק מרוכבים.

משמרות זה"ב - פרויקט משמרות הזה"ב מאפשר לתלמידים בשכבות הבוגרות של בתי ספר יסודיים לרכוש ידע מעשי בבטיחות בדרכים ולעזור לתלמידים צעירים מהם לחצות את מעברי החצייה הסמוכים אל בתי הספר בבטחה. הפרויקט תורם למרחב בטוח בסביבת מוסדות חינוך על ידי הנגשת מעברי החצייה לתלמידים צעירים ועידוד הגעה עצמאית של התלמידים אל בית הספר.

אחד מכל שלושה בתי ספר בישראל לא עבר הדרכת משמרות זה"ב על ידי משטרת ישראל בכדי להפעיל את הפרויקט בשנת הלימודים תשפ"ד². ללא משמרות זה"ב הורים רבים נאלצים להסיע את ילדיהם אל בית הספר ואי-סדר תנועתי נוצר בסביבת המוסד החינוכי בשעות העומס, דבר המגביר את הסכנה. פרויקט משמרות הזה"ב הוא בעל תרומה חשובה לבטיחות בדרכים בסביבת מוסדות חינוך וחשוב לשמרו ולהרחיבו למוסדות חינוך נוספים.

עמדת עמותת אור ירוק

עמותת אור ירוק קוראת לגופים האמונים על הנושא לפעול לשיפור הבטיחות בדרכים בקרב ילדים, תוך השמת דגש על תיקון הליקויים ושיפור תשתיות הבטיחות בקרבת מוסדות חינוך.

שנת 2024 החלה ושנת הלימודים בשיאה, זוהי חובתם של הגורמים האחראים להגן על הילדים והתלמידים ולפעול למיתון התנועה בקרבת מוסדות חינוך באמצעות תשתיות, להגביר את האכיפה ולהרחיב את פרויקט משמרות הזה"ב. באופן זה ניתן יהיה לצמצם את מספר הילדים ההרוגים בתאונות דרכים. הילדים שלנו הם הדבר היקר לנו מכל וחובה עלינו להגן ולשמור עליהם.

---

² דברי נציג משטרת ישראל, נצי"מ עמיר גיבלי, בדיון בוועדה לביטחון לאומי בנושא פעילות המשטרה ואגף התנועה בפרט, במלחמה בתאונות הדרכים. 13.07.2023.